

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Τίτλος προγράμματος

«Τα αρχεία σε τάξη... σχολική!»

Σχεδιασμός

Τμήμα Προβολής, Επικοινωνίας και Εκπαιδευτικών Δράσεων

Υλοποίηση:

Γκλαβίνας Γιάννης

Κιτσοπούλου Αναστασία

Δαγκλή Αθηνά

Παπαευαγγέλου Δέσποινα

Μαθητικός πληθυσμός στον οποίο απευθύνεται

Μαθητές/τριες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Έ'και ΣΤ' Δημοτικού. Το πρόγραμμα υλοποιείται σε μαθητές του ενός τμήματος μίας τάξης.

Χρονική διάρκεια του προγράμματος

2 διδακτικές ώρες

Κόστος προγράμματος

Δωρεάν

Τόπος υλοποίησης του προγράμματος

Σχολική τάξη ή στο κτίριο της Κεντρικής Υπηρεσίας Γενικών Αρχείων του Κράτους (προς το παρόν μόνο στη σχολική τάξη).

Τρόπος υλοποίησης προγράμματος

Από υπαλλήλους των ΓΑΚ με τη συνεργασία του εκπαιδευτικού της τάξης.

Διδακτική προσέγγιση

Ομαδοσυνεργατική, ενεργητική μάθηση με χρήση ιστορικών πηγών, βιωματική μάθηση, ανακαλυπτική-διερευνητική μάθηση.

Στοχοθεσία

Οι παιδαγωγικοί στόχοι του προγράμματος εναρμονίζονται με τις διδακτικές πρακτικές των Διαθεματικών Ενιαίων Πλασίων Προγραμμάτων Σπουδών και των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών, εστιάζοντας στην καλλιέργεια των ενδιαφερόντων και δεξιοτήτων των μαθητών/τριών εξασφαλίζοντάς τους πρόσβαση σε ποικίλες πηγές πληροφόρησης και αξιοποίησης της πληροφορίας, στην ανάπτυξη της ικανότητας κριτικής ερμηνείας, της έκφρασης σκέψεων και απόψεων καθώς και της ικανότητας να συνεργάζονται για την επίτευξη κοινών στόχων, να επικοινωνούν, να διερευνούν και να ανακαλύπτουν τη γνώση.

Οι μαθητές/τριες, μέσα από την υλοποίηση του προγράμματος, επιδιώκεται:

- να γνωρίσουν τον ρόλο της Υπηρεσίας των Γενικών Αρχείων του Κράτους και να αποκτήσουν αρχειακή συνείδηση.
- να εξοικειωθούν με τις έννοιες του αρχείου και του αρχειακού υλικού.
- να αναπτύξουν δεξιότητες αναζήτησης πληροφοριών από ιστορικά αρχεία και αξιοποίησης της ιστορικής γνώσης.
- να συνειδητοποιήσουν τις αλλαγές που συντελούνται με την πάροδο του χρόνου και τη σημασία τους στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων.
- να ασκηθούν στην περιγραφή και την αφήγηση και σε ποικίλους τρόπους έκθεσης της γνώσης που αποκόμισαν από την έρευνά τους.

- να καλλιεργήσουν την κριτική σκέψη τους προβαίνοντας σε συσχετισμούς, στο επίπεδο της ωριμότητας και της αντιληπτικής ικανότητας της ηλικίας τους.
- να κατακτήσουν τη γνώση μέσω της διερευνητικής μάθησης με τρόπο κριτικό και δημιουργικό.
- να εκφράσουν ιδέες, εμπειρίες και συναισθήματα μέσα από εικαστικές δημιουργίες.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του προγράμματος οι μαθητές/τριες αναμένεται να είναι σε θέση:

- να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα των αρχείων για τη συγκρότηση και την καλλιέργεια της ιστορικής μας μνήμης, καλλιεργώντας και αναπτύσσοντας ιστορική συνείδηση.
- να μελετούν ιστορικές πηγές και να επεξεργάζονται αρχειακό υλικό για την άντληση πληροφοριών.
- να αξιοποιούν αρχειακό υλικό, διαφορετικού υποστρώματος, διαφόρων ιστορικών περιόδων.
- να κατανοούν τις αλλαγές που υφίστανται οι ανθρώπινες κοινωνίες με την εξέλιξη του χρόνου.
- να συνεργάζονται στο πλαίσιο μιας ομαδικής εργασίας για την επίτευξη ενός κοινού στόχου.
- να γράφουν κείμενα μικρής έκτασης και να τα παρουσιάζουν στο σχολικό ακροατήριο.
- να επιλέγουν τις κατάλληλες πληροφορίες από διαφορετικά είδη κειμένων για την απόδοση του νοήματος
- να διαβάζουν και να προσεγγίζουν νοηματικά κείμενα μιας παλιότερης περιόδου.
- να εφαρμόζουν στρατηγικές πύκνωσης του κειμένου, καλλιεργώντας την ικανότητα αφαιρετικής και συνθετικής σκέψης.

Περιγραφή του προγράμματος

Την πρώτη διδακτική ώρα πραγματοποιείται μια παρουσίαση με τίτλο «Το αλφαβητάρι των ΓΑΚ», μέσα από την οποία οι μαθητές/τριες έρχονται σε μια πρώτη γνωριμία με ορισμένους βασικούς αρχειονομικούς όρους και ενημερώνονται για τα διαφορετικά είδη αρχειακών τεκμηρίων, τις συνθήκες φύλαξης των αρχείων και τις διαδικασίες ταξινόμησης, συντήρησης και διάθεσης του αρχειακού υλικού στους ερευνητές. Στην παρουσίαση αυτή χρησιμοποιείται οπτικοακουστικό υλικό (Powerpoint και Padlet). Κατά τη διάρκεια της παρουσίασης ενθαρρύνεται ο διάλογος με τους μαθητές οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν απορίες και απόψεις.

Μετά την ολοκλήρωση της παρουσίασης, ακολουθούν εκπαιδευτικές δραστηριότητες στις οποίες οι μαθητές/τριες εμπλέκονται ενεργά. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται στους/στις μαθητές/τριες διάφορα τεκμήρια ποικίλων υποστρωμάτων (έγγραφα, χάρτες, χαρακτηριστικά, φωτογραφίες, αφίσες), τα οποία θα πρέπει να αναγνωρίσουν και να εντάξουν στη σωστή κατηγορία αρχειακού υλικού.

Στη συνέχεια, οι μαθητές/τριες γίνονται οι ίδιοι μικροί ερευνητές και αρχειονόμοι. Αφού χωριστούν σε ομάδες, προμηθεύονται έναν φάκελο με αρχειακό υλικό (έγγραφα, σχέδια, φωτογραφίες, αφίσες, προσκλήσεις), από τις αρχειακές συλλογές των ΓΑΚ, τα οποία τους δίνονται σε αντίγραφα, ψηφιακά επεξεργασμένα για να είναι ευανάγνωστα και να εξυπηρετούν τους σκοπούς του προγράμματος. Το περιεχόμενο του κάθε φακέλου αφορά ένα επάγγελμα (γιατρός, δάσκαλος, ηθοποιός, στρατιωτικός, αρχιτέκτονας) και είναι διαφορετικό για κάθε ομάδα. Οι μαθητές/τριες μπαίνουν στον ρόλο του ερευνητή και αφού μελετήσουν το υλικό τους συνεργάζονται προκειμένου να αντλήσουν πληροφορίες από τα αρχειακά τεκμήρια, να τις αναλύσουν και να απαντήσουν στα ερωτήματα που τους τίθενται, στα φύλλα εργασίας. Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται όταν κάθε ομάδα παρουσιάζει στην ολομέλεια της τάξης το υλικό που είχε στη διάθεσή της και τα αποτελέσματα της έρευνάς της.

Η εργασία σε ομάδες επιτρέπει σε όλα τα παιδιά να αναλάβουν κάποιον ρόλο και να συμμετέχουν ενεργά. Δίνεται ο απαραίτητος χρόνος και οι κατάλληλες ευκαιρίες, ώστε οι μαθητές/-τριες να αξιοποιήσουν τις ικανότητες και τις δεξιότητές τους. Μαθητές/τριες με διαφορετικό υπόβαθρο και εκπαιδευτικές ανάγκες μπορούν

να συμμετέχουν χωρίς διακρίσεις και διαχωρισμούς μέσα στις ομάδες, οι οποίες συγκροτούνται με τη συμβολή του/της εκπαιδευτικού της τάξης.

Μέσα προγράμματος

Για την υλοποίηση του προγράμματος απαραίτητη προϋπόθεση είναι η δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο, η ύπαρξη υπολογιστή και προτζέκτορα στη σχολική αίθουσα και η δυνατότητα αναπαραγωγής φωτοαντιγράφων.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει:

- Ψηφιακή παρουσίαση με βασικούς αρχειονομικούς όρους και φωτογραφίες από το αρχειακό υλικό και το κτίριο της Κεντρικής Υπηρεσίας των Γενικών Αρχείων του Κράτους.
- Ψηφιακές εφαρμογές διαδραστικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.
- Αντίγραφα πρωτότυπων εγγράφων από τις αρχειακές συλλογές των ΓΑΚ ψηφιακά επεξεργασμένα.
- Φύλλα εργασίας με ερωτήσεις άντλησης πληροφοριών, περιγραφής, ανάλυσης-σύνθεσης αλλά και ελεύθερης ανάπτυξης που ενθαρρύνουν τους/τις μαθητές/τριες να συνεργαστούν, να συλλέξουν και να συσχετίσουν πληροφορίες μέσα από το αρχειακό υλικό και να εκφράσουν την άποψή τους.

Αρχές και αξίες που προάγονται

Η δομή και η θεματολογία του προγράμματος προσφέρεται για μελέτη και αξιοποίηση αρχειακού υλικού και ιστορικών πηγών και συνδέεται με τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών της Ιστορίας, της Νεοελληνικής Γλώσσας και των Εικαστικών. Η ενεργητική και διερευνητική μελέτη ιστορικών πηγών μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο μάθησης, ενεργοποιώντας το ενδιαφέρον και τη φαντασία των μαθητών/τριών και βοηθώντας τους/τες να κατανοήσουν καλύτερα τις ιστορικές έννοιες.

Οι δραστηριότητες που έχουν σχεδιαστεί έχουν βιωματικό και διαθεματικό χαρακτήρα. Μέσα από την εμπλοκή τους σε αυτές, οι μαθητές επιδιώκεται να αποκτήσουν δεξιότητες αναστοχαζόμενων ανθρώπων που μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν, πώς να ερευνούν και πώς να γίνονται δημιουργικοί και αποτελεσματικοί. Η συμμετοχικότητα και η αλληλεπίδραση στα πλαίσια των ομάδων εργασίας ενθαρρύνει τους μαθητές να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να λειτουργούν αυτόνομα στη σχολική τάξη ενισχύοντας την αυτοεκτίμηση, την αυτοπεποίθηση και την ενσυναίσθηση, ώστε να είναι ικανοί να συνδέονται και να επικοινωνούν με τους άλλους.

Τεκμηρίωση της παιδαγωγικής καταλληλότητας του προγράμματος ως προς την ηλικιακή ομάδα που απευθύνεται

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες της Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού. Είναι σύμφωνο με τους σκοπούς και στόχους των Αναλυτικών Προγραμμάτων Διδασκαλίας της Ιστορίας, της Νεοελληνικής Γλώσσας και των Εικαστικών, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία των μαθητών και την αντιληπτική τους ικανότητα. Βασίζεται στη γνωριμία με πρωτογενή ιστορικά τεκμήρια και στην καλλιέργεια του κριτικού και ιστορικού γραμματισμού, μέσω της διερευνητικής μάθησης, με βάση τις θεωρίες του εποικοδομητισμού για τις πολλαπλές νοημοσύνες του Gardner, σύμφωνα με τις οποίες η μάθηση αναδεικνύεται ως μια διαδικασία κατασκευής της γνώσης από τους/τις ίδιους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες, οι οποίοι εργάζονται σε ομάδες για την εκπόνηση ερευνητικών εργασιών.

Ειδικά στους/στις μαθητές/-τριες του Δημοτικού, ως ιστορικές πηγές μπορούν να αξιοποιηθούν οπτικές πηγές (χάρτες, ζωγραφικοί πίνακες, φωτογραφίες, αφίσες, κόμικς), προσεκτικά επιλεγμένες ως προς την καταλληλότητά τους για τη συγκεκριμένη ηλικία, ώστε να λειτουργήσουν ενισχυτικά και να δώσουν διαφορετικές πληροφορίες και δυνατότητες ερμηνείας από αυτές που δίνει το βασικό εκπαιδευτικό υλικό.

Η αξιοποίησή τους σε ποικίλες δραστηριότητες (παρατήρησης, συζήτησης, περιγραφής, ερμηνείας, σύγκρισης, συσχέτισης με άλλες πηγές, αντιπαραβολής, σύνθεσης απόψεων) επιτρέπει στους/στις μαθητές/-τριες να αρχίσουν να

συνειδητοποιούν την αξία των ιστορικών πηγών ως προς την άντληση πληροφοριών, την εξαγωγή συμπερασμάτων και την κατανόηση του παρελθόντος.

Το πρόγραμμα μπορεί να αξιοποιηθεί στα πλαίσια των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, καθώς σχετίζεται άμεσα με τις Θεματικές Υποενότητες «Παγκόσμια και τοπική Πολιτιστική Κληρονομιά» και «Γνωριμία με επαγγέλματα».

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Για τους εκπαιδευτικούς

<https://docs.google.com/forms/d/1SIGBDH2xMDSEPcnBrnM5uJlk3ctJN8peyZUD-m9R9fA/edit?pli=1#>

Για τους μαθητές

<https://docs.google.com/document/d/1TKdu9N8iJpL-J4pCE2CGPy44Qx9uLDAE/edit?usp=sharing&ouid=108462746258536192705&rtpof=true&sd=true>